

Avantgarde er ingen spøk

■ Renaissance for musikk uten noter

Christian Wolff har opplevd at utøverne har forsøkt å sabotere stykkene hans. Kanskje ikke så rart at folk lurar på om musikken er en dårlig spøk.

PER KRISTIAN BJØRKENG

Hvis du spør Christian Wolff om han spiller samtidsmusikk, blir han snurt.

– Det jeg gjør er helt annerledes. Samtidsmusikk er ikke så interessant. De musikerne er mer interessert i suksess. For oss var aldri suksess et tema.

Selv har han lyktes brukbart i å unngå suksess. Selv om Wolff i dag er verdensledende innen sin genre, har litteraturprofessoren aldri kunnet leve av musikken.

New York-skolen. Den siste gjenlevende komponisten i den innflytelsesrike New York-skolen (med John Cage i spissen) er på besøk i Oslo på Open Form-festivalen. Denne avantgarde-musikken oppsto på 50-tallet, men har aldri nådd de store masser. Like fullt er populære musikere som Sonic Youth, Björk og Radiohead inspirert av den. De siste årene har Christian Wolff en renaissance og en fornyet interesse for musikken blant unge musikere. Open Form-seminaret i Oslo samlet i går et 50-talls deltagere.

Open Form kan være helt uten noter, men inneholder i stedet instruksjoner. «Spill hva som helst innen fem sekunder», for eksempel. En av hans tidlige komposisjoner besto av tre dissonante toner som ble spilt i seks minutter.

– På 50-tallet trodde folk helt oppriktig at jeg var gal. Men for ti år siden opplevde jeg under en fremføring at publikum kom opp og sa at dette var det vakreste de noen gang har hørt. Det var riktignok et sofistisert New York-publikum. Dette er ikke noe hvem som helst på gaten har sansen for.

Vil engasjere. Den blide og nysgjerrige 73-åringen har fått utgitt et 20-talls CD-er med sine komposisjoner. Når han forteller at han ikke er særlig interessert i publikums respons, er det ikke vanlig indie-koketteri. Musikken hans er simpelthen ikke beregnet på et publikum.

folk til å tenke at jøss, det der kan jeg selv prøve meg på, da har jeg oppnådd noe.

Wolff har gjentatte ganger skrevet stykker spesielt beregnet på mennesker som ikke kan spille musikk. Samtidig er det ofte at musikken av ukjendte blir oppfattet som en dårlig spøk. Eller ikke musikk i det hele tatt.

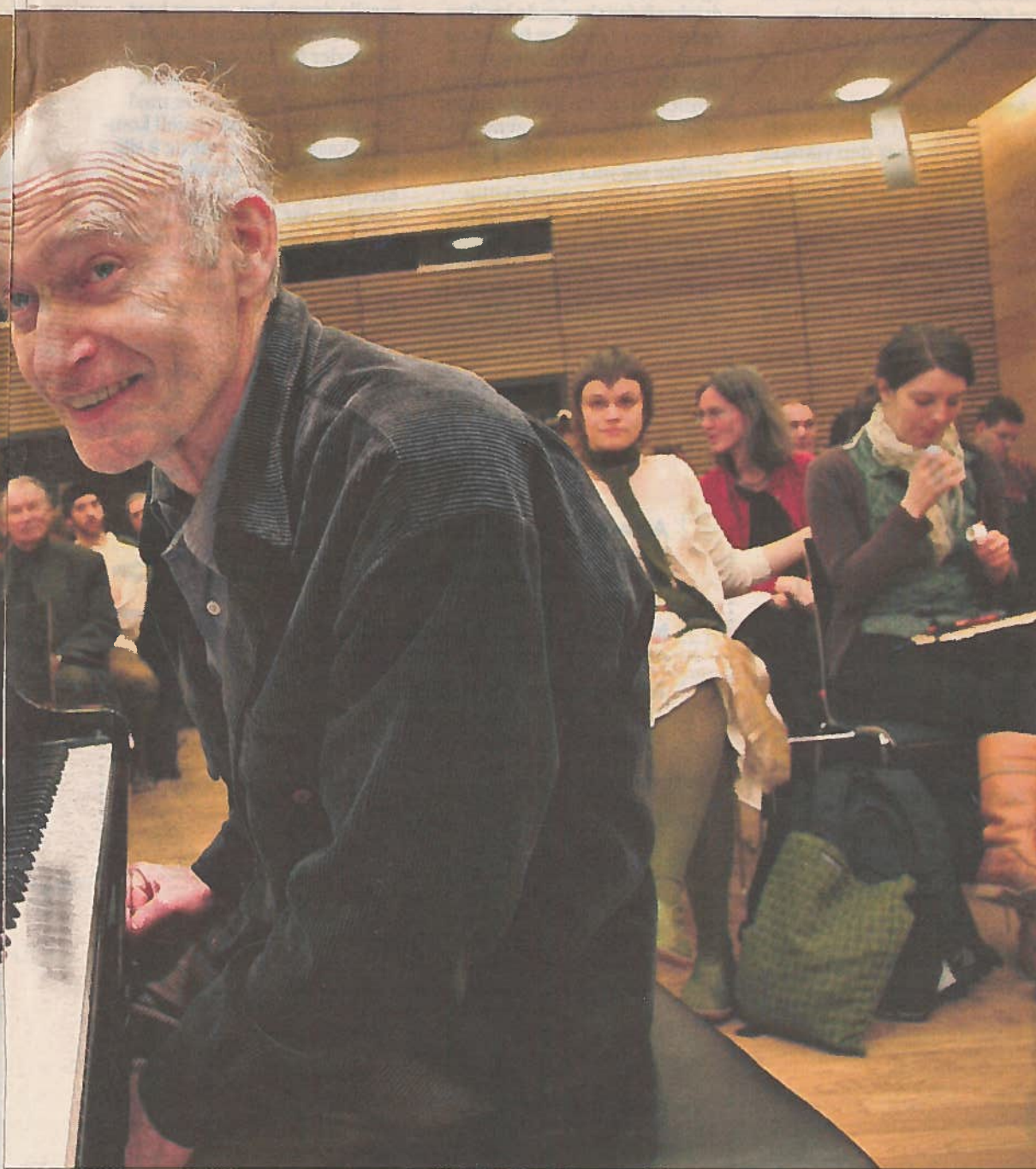
– Det får jeg høre hele tiden. Men jeg kan godt være fornøyd med fremføringen til en ikke-musiker. Det kommer selvfølgelig an på hvordan det blir gjort. Jeg arbeider ofte med kunststudenter eller lyrikere. De får in-

nå publikum noe primært formål med musikken, sier Wolff.

Ubestemmelig. Stykkene hans inneholder til dels ganske spesifikke og strenge instruksjoner, en rekke har også vanlige noter, men enkelte er ekstremt fri. Stykket «Edges», som ble fremført på Open Form-festivalen i Oslo i helgen, har han opplevd å overhodet ikke kjenne igjen da det ble fremført.

– Du kan sammenligne det med et dansestykke hvor danserne får beskjed om å danse fritt, men å unngå visse steder på scenen. Langsamt vil også publikum kanskje kunne for-

■ – Komponerer ikke for publikum

Christian Wolff ble intervjuet foran en sal med bra oppmøte på Open Form-festivalen i går. – Jeg kan godt være fornøyd med fremføringen til en musiker som ikke kan spille, hvis det som gjøres er interessant, sier komponisten.

FOTO: PER KRISTIAN BJØRKENG

– Om jeg ikke la frem materialet, ville ingenting skje. Jeg er en nødvendig forutsetning, men jeg er ikke det endelige resultatet. Du kan sammenligne det med en slags diskusjon mellom meg selv og utøverne. I denne diskusjonen sier jeg hva som er tema, men hva vi sier, og hvordan det blir sagt, gjenstår å se.

Open form-musikken kalles også ubestemmelig, eller indeterminate.

– Jeg forsøker ofte å forestille meg det aller verste en musiker kan finne på med en komposisjon. Om jeg ikke liker dette verste, forandrer jeg på stykket. Men jeg antar jo at de vil prøve å gjøre noe positivt ut av det.

CHRISTIAN WOLFF

Drømte om å bli pianist, men var etter eget utsagn ikke god nok. Forelsket seg som tenåring i dissonant (mislydende) musikk.

Møtte den legendariske John Cage som 16-åring, og fikk opplæring av ham i seks uker. Etter dette mente Cage Wolff kunne klare seg selv.

Sonic Youth har utgitt musikk av Christian Wolff og John Cage, og han har medvirket på deres plater.

NEW YORK-SKOLEN

Uformell, avantgardistisk gruppe musikere som samlet seg i et miljø i New York på 50-tallet. Inspirert av surrealisme og improvisasjon innen både billedkunst og musikk.

Dadaistene og surrealistene fra 20-tallet var en viktig inspirasjon.

John Cage (bildet) var den ledende musikeren, og er kalt verdens mest nyskapende musiker. Cages mest kjente mu-

